

A Rieger-könyv borítólapja

Koronázási palást, (részlet), 2004

Koronázási palást, 2004

Feledy Balázs

HITBE ÜLTETETT TEHETSÉG VAGY TEHETSÉGBE ÜLTETETT HIT

RIEGER TIBOR SZOBRÁSZATÁRÓL

Ha nagyon sarkítva fogalmazzunk, akkor a kortárs köztéri szobrászatnak két szemléleti végpontja van. Az egyik, amikor a művész absztrakt felfogásból építkezően – valamilyen organikus vagy pedig konstruktív-geometrikus szemlélet keretei között – oldja meg feladatát, a másik véglet, amikor annyira figurális a feladat értelmezésében, hogy szinte hiperrealista módon mintázódnak meg a köztérre szánt kompozíciók. Mindkét szélső pontra található példák (az elsőre kevesebbet, a másodikra többet), de többségben vannak azok a köztéri munkák, melyek valamilyen személyes módon szinte egyensúlyoznak a végletek között. *Rieger Tibor* köztéri szobraira hosszú évek óta azért figyelhetünk, mert a művész ugyan egyértelműen figurális szobrász, de mindig, minden munkájába bele tud foglalni olyan csak rá jellemző individuális plasztikai geget (pedig egyáltalán nem az ötletek szobrászal), amely visszaigazolja számunkra hitelét, elmélyültségét. Rieger Tibor a sokat dolgozó szobrászok közé tartozik, ám sosem esett rá reflektorfény, sosem fürdött népszerűségben, a nyilvánosság előtti szereplés nem (volt) erőssége, melyet szobrai tematikái is alátámasztanak. Egész életműve szinte kivételes, mondhatnánk makacs következetességű. Mindig távol tartotta magát a politikától, az úgynevezett „közéletiségtől”, szobrainak íve, szellemi irányultsága ugyanakkor mindig karakteresen mutatta filozófiai-szakrális-történeti-spirituális érdeklődésének igényességét, nemzeti elkötelezettségét, hitét. A kortárs szobrászi köztudatban Rieger Tibor munkásságának minősége megkérdőjelezhetetlenné vált, viszont – szakmán kívüli – ismertsége messze nincs, illetve nem volt ezzel arányban. Talán ezt a méltatlan mediális – kommunikációs – információs hiányt pótolhatja (valamelyest) a róla, munkásságáról, életművéről a közelmúltban megjelentetett reprezentatív album. Szinte szimbolikus jelentőségű a két szerző személye.

A kötet előszavát, ajánlását az a *Kozma Imre* atya írta, aki a győri bencéseknél az ötvenes évek második felében osztálytársa volt Rieger Tibornak, majd az elemző-ismertető szöveget (a könyv szerint „Rieger Tibor szobrászművész köszöntése”) az a *Prokopp Mária* írta, aki egyrészt művészettörténész szemmel veszi számba és sorjázza a szobrász munkáit, valamint – más tematikák mellett – elemzi a szobrász szakrális hangsúlyú műveit. Már Kozma atya bevezetője jelzi, hogy Rieger Tibor egész habitusában, majd munkásságában milyen jelentős szerepet kap a hit. Rieger ugyan készített kiváló művész-portrékat, portrészobrokat *Vörösmarty Mihályról*, *Berzsenyi Dánielről*, *József Attiláról*, *Heltai Jenőről*, *Móra Ferencről*, *Fekete Istvánról* és másokról, s kiemelkedő értékű a magyar művészet történetében *mosonmagyaróvári 1956-os emlékműve*, drámai munkákat készített (szobor, dombormű) a *II. világháború áldozatainak emlékére*, nagyhatású *Teleki Pál* szobrot mintázott, de munkássága csúcsait talán mégis szakrális művei képezik, melyek közül kiemelkedik a *Pannonhalmi Bencés Apátság Millenniumi díszkapuja*, a *Szent István koronázási palást* kapcsán készített plasztikája, *Mindszenty József* és *Apor Vilmos* szobrai. Prokopp Mária elemzéseiben harmóniába hozza a művészettörténész eszme-futtatásait az ikonográfiai, vallástörténeti elemzésekkel. Ezek sorából kiemelkedik a pannonhalmi díszkapu egészének és részleteinek az elemzése, mely magasrendű ismeretterjesztő szöveg is egyben. Természetesen a szöveg csak a képekkel együttesen élvezhető, s dicséret illeti a kötet grafikai szerkesztőjét, tervezőjét – *Török Mátét* –, aki a közeli és távoli fényképek sorával egészséges didaktikusságot emel be a könyvbe, ezzel elősegítve a szobrok – egyelőre könyvbeli – értését, élvezetét. Egyáltalán: igen körültekintő és alapos a kiadvány műtárgyainak fotografálása, dolgozzon a felvétel készítője akár belső,

Millenniumi bronz kapu, 1995. Pannonhalma

Balassi Bálint emlékérem, 2008

akár külső térben, szabadban. Ritkán tudunk kezünkbe venni ilyen igényes műtárgy-fotózást felmutató kiadványt (*Horváth Sándor, Legeza László, Moldoványi Géza, Török Máté és Török Sándor* képeivel), amit kiemel a kifejező grafikai tervezés, szerkesztés (a kötetet az *Alföldi Nyomda* nyomtatta és kötötte Debrecenben). Az az idő által teremtett különlegesség pedig, hogy a könyv lezárását követően kapott végleges helyszínt *koronázási palást-plasztikája* a budai várban lévő *Mária-Magdolna romtemplom* sajátos közegében, hogy ezt követően valósult meg Rieger Tibor *Magyarok Nagyasszonya* szobra a csallóközi *Királyfiakarcán* (ahol a művész gyermekkorát töltötte), melyet bronzba öntve ez év

augusztus 19-én avattak fel, valamint, hogy *Mária-remetén* szeptemberben leplezték le új *Mindszenty József-szobrát*. Mindezek csak azt jelzik, hogy később, esetleg egy bővített kiadás, már ezeket a – Rieger Tibor életművében kiemelkedő jelentőségűvé vált – műveket is számba veheti, értékelheti. Addig is e kiadvány mellé tehetjük a *Bethlen Gábor Alapítvány* által (amely egyébként *Bakos István* vezetésével a szoborállítás egyik fő támogatója és szervezője volt) megjelentetett *Szíves kalauz a királyfiakarcrai Magyarok Nagyasszonya szoborhoz* című kiadványt. A most kemény borítóval megjelent Rieger Tibor-kötet értékei mellett súlyos hiányosság, hogy nem olvasható egy – a művészlől adatszzerűen összeállított –

II. világháború áldozatainak emlékműve, 2010. Rákospalota

Teleki Pál, 2004. Balatonboglár

életrajz. Ugyan Prokopp Mária itt-ott közölt az olvasó számára információkat a művésről, de az ilyen típusú adatokat egy külön kis összefoglalóban kellett volna közreadni. Így például, hogy a művész a Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1959 és 1966 között folytatta tanulmányait, mint *Szabó Iván* és *Pátzay Pál* tanítványa (többek között olyan évfolyamtársakkal, mint *Rétfalvi Sándor* vagy *Tóth Béla*). Hiányzik egy irodalomjegyzék is, annál is inkább, mert sajnós az (s ez a művészettörténész, a kritikus szakma mulasztása) nem túl terjedelmes. Mindezek azonban nem vonnak le semmit a kiadvány, az album értékeiből, amely 2015-ig pontos és részletes adatokat közöl a művész köztéri alkotásairól. A reprezentatív kiadvány

elérheti célját. Aki esetleg eddig nem ismerte a szobrász munkásságát, annak is élmény a könyv csupa-csupa új – képi és verbális – információjával, aki viszont a művész munkásságának jó ismerője, az jólesően elevenítheti fel emlékeit. Rieger Tibor szobrai (érmei és kisplasztikái) jótékony hatással épülnek be nem csak emlékezetünkbe, de tudatunkba is, s felejthetetlen, maradandó módon fejtik ki hatásukat. Rieger Tibor szobrai – s ebben ez az album nagy segítséget jelent – nem csak ott élnek (állnak) a köztereken, ahová felállították őket, hanem bennünk is, az egzaktan nem körülhatárolható lélek mélyeiben.

(Rieger. Bp. – Somorja, 2016. Méry-Ratio Kiadó)